

Kirje

13.2.2025

VN/24391/2023
VN/24391/2023-SM-65

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö 19.12.2024; VN/24391/2023

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto huoneenvuokralakityöryhmän mietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa huoneenvuokralakityöryhmän mietinnöstä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta ja laki liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta. Esityksellä pannaan täytäntöön hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan asuntojen vuokrausta koskeva lainsäädäntö selkeytetään vastaamaan nykypäivän tarpeita ja käytäntöjä.

Kiinteistöomistajat ja rakennuttaja Rakli ry, Vuokralaiset VKL ry, Suomen Kiinteistöliitto ry ja Suomen Vuokranantajat ry ovat ehdottaneet, että asuinhuoneiston vuokrauksesta annettuun lakiin (481/1995, AHVL) ja että asunto-osakeyhtiölakiin (1599/2009, AsOYL) lisättäisiin säännökset vuokranantajan sekä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön tiedonsaantioikeudesta hätäkeskustietojärjestelmään kirjatusta tiedoista poliisin hälytystehtävistä.

Ehdotuksen mukaan ei ole harvinaista, että asunto-osakeyhtiössä häiriöitä aiheuttanut henkilö tai hänen vieraansa ovat esittäneet naapureita tai taloyhtiön edustajia kohtaan näiden henkeen tai terveyteen kohdistuvia uhkauksia. Naapurit tai taloyhtiön edustajat eivät tämän vuoksi välttämättä uskalla toimia todistajina mahdollisessa vuokrasopimuksen purkamista tai irtisanomista tai huoneistoon hallintaanottoa koskevassa oikeudenkäynnissä. Tieto poliisin käynnistä paikalla ja mahdollisuus kutsua poliisi tuomioistuimeen todistajaksi olisi näissä tilanteissa tärkeää näyttöä vuokranantajalle ja taloyhtiölle.

Poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa:

Hätäkeskustietojärjestelmä on pelastus-, poliisi-, sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten ja hätäkeskuslaitoksen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä valtakunnallinen tietojärjestelmä.

Poliisi kirjaa hätäkeskustietojärjestelmään tehtävää suorittaessaan saamansa tiedot sekä tehtävän hoitamiseksi suoritettut toimenpiteet. Tehtäväraportti (vähintään 36 sivua) sisältää kaiken tehtävään kirjatut ja siihen liittyvät tiedot. Raportti sisältää huomattavan paljon sellaista tietoa, joita ei sellaiseen ole tarkoitettu muille kuin viranomaisille.

Hätäkeskustietojärjestelmä palvelee eri viranomaisia kiireellisten tehtävien hoitamiseksi. Järjestelmä sisältää myös viranomaisten taktista tietoa ja tehtäviin liittyvien henkilöiden tietoja. Tietojärjestelmästä ei sen rakentamisvaiheessa ole ajateltu tietojen luovuttamista ulkopuolisten käyttöön ja tästä syystä järjestelmästä ei ole saatavissa minkäänlaista erillistä asiakastulostetta. Mikäli tietojärjestelmästä haluttaisiin luovuttaa jotain tietoa, tehtäväraportti tulisi käsitellä annetun lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) mukaisesti ja merkitä salatuksi (tekstin mustaus) suurin osa raportista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

Oman ongelmansa varmasti muodostaa myös hätäkeskustietojärjestelmän tietojen asianosaisuus. Tehtäväraportissa olevat tiedot eivät pääsääntöisesti ole vuokranantajalle tai asunto-osakeyhtiölle asianosaisjulkisia. Asianosaisjulkisuus näiden osalta saattaa muodostua, jos esimerkiksi jotain heidän omaisuuttaan epäillään vahingoitetuksi. Tietojen luovuttamista tulisi pohtia vahvasti Perustuslain kannalta. Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu, joten poliisin huoneistossa käymistä ja siitä kirjattujen tietojen luovuttamista raportin muodossa tulisi vakavasti arvioida ja harkita.

Poliisin tehtävät on määritelty poliisilain (872/2011) 1 §:ssä. Saman lain 5 §:ssä on säädetty poliisin toimivaltuuksien tarkoituksensidonnaisuudesta. Tietojen luovuttamista yksityisoikeudellisten- riita-asioiden ratkaisemiseen ei kuulu poliisille. Olemassa olevien tietojen luovuttamista tietojärjestelmästä tulisi siis tarkastella jonkinlaisena poikkeuksena suhteessa lakisääteisiin tehtäviin nähden. Tietojen luovuttamisen tärkeys ja välttämättömyys voisivat olla sellaisia asioita, joita jouduttaisiin pohtimaan tässä yhteydessä.

Hätäkeskustietojärjestelmään ilmoitetut asiat muodostuvat pääosin kansalaisten viranomaisille tekemistä hätäilmoituksista. Lisäksi järjestelmään syötetään muitakin esimerkiksi poliisin suorittamia toimenpiteitä. Tällaiset toimenpiteet eivät välttämättä liity millään tavoin taloyhtiöissä ilmoitettuihin häiriöihin, koska poliisi voi joutua käymään omien tehtäviensä vuoksi myös muutoin kansalaisten luona. Tästä syystä pelkästään poliisin käynti asunnoissa ei suoraan korreloi häiriökäyttäytymistä taloyhtiöissä.

Ihmiset toimivat taloyhtiöissä myös omien herkkyysalueidensa mukaisesti. Toiselle pieni ääni toisesta asunnosta väärään aikaan on metelöintiä ja pari tällaista ääntä voi jo aiheuttaa poliisille ilmoittamisen. Poliisin tullessa paikalle, kaikkialla on hiljaista. Merkintä käynnistä löytyy kuitenkin tämän jälkeen hätäkeskustietojärjestelmästä.

Poliisitoiminnan ja kansalaisten oikeusturvan kannalta voisi olla hyvä, ettei hätäkeskustietojärjestelmästä ryhdyttäisi antamaan suoraan tietoja. Mikäli hätäkeskustietojärjestelmän tietojen katsottaisiin kuitenkin olevan välttämättömiä ja tarpeellisia, niin silloin vaihtoehtoisesti tulisi säätää poliisille lausunnonantovelvollisuus taloyhtiöille ja vuokranantajille. Tällaisten lausuntojen laatimisen ei voida katsoa kuuluvan poliisin perustehtäviin, joten näiden tulisi olla maksullisia.

Laadittu lausunto olisi virkavelvollisuuden nojalla laadittu ja sen laatijaa ei tulisi lähtökohtaisesti kuulla oikeudessa kuten ei muitakaan tehtävillä käyneitä poliiseja. Poliisi suorittaa kotihälytystehtäviä, eikä tällaisista asioista todistaminen pitkän ajan jälkeen ole kovinkaan hyödyllistä. Tapahtumat sekoittuvat ja muistaminen yhdestä yksittäistapauksesta ei tuo asiaan lisäarvoa oikeudessa.

Taloyhtiöiden yms. kannalta parhaat todistajat häiriöiden aiheuttajista löytyvät taloyhtiön asukkaista ja näiden tekemistä huomioista ja muistiinpanoista. Oikeuden kannalta on tärkeää kuulla sellaisia henkilöitä, joilla on välittömiä havaintoja väitetyistä tapahtumista. Myös vastaajan oikeusturvan kannalta tämä on välttämätön ja tarpeellinen menettely jatkossakin. Heidänkin tulee kyetä puolustautumaan.

Kansalaisten tulee kuitenkin uskaltaa edistää omia oikeuksiaan. Mikäli he joutuvat tällöin uhkailun tai muun sellaisen kohteeksi niin heillä on oikeus tehdä asioista rikosilmoitus poliisille. Silloinkin tulee ymmärtää, että viimekädessä asioista voi joutua todistamaan oikeudessa. Oikeusjärjestelmämme on rakennettu siten, että kansalaisilla on jopa velvollisuus todistaa oikeudessa, jos heidät sinne kutsutaan.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Juha Tuovinen

Jakelu OM Oikeusministeriö

Tiedoksi OM YOO Sivillioikeus, Jussi Päivärinne
OM YOO Sivillioikeus, Kalle Mäenpää

VN/24391/2023-SM-65

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: